

Ткач Л.М.

кандидат філологічних наук, доцент;

Рибалко І.В.

викладач,

Національна металургійна академія України

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ

Актуальність впровадження дистанційного навчання як такої організації освітнього процесу, що ґрунтується на використанні кращих традиційних методів навчання і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, є очевидною і доцільною по відношенню як до технічних, так і до гуманітарних факультетів ВНЗ: дистанційне навчання, по-перше, ґрунтується на принципах самостійного навчання, призначене для широких верств населення незалежно від місця проживання і дає змогу впроваджувати інтерактивні технології викладання матеріалу, здобувати повноцінну освіту тощо, адже процес навчання може відбуватися будь-де і будь-коли, а єдиною умовою є доступ до мережі Інтернет [1].

Під час дистанційного навчання змінюється роль і вимоги до викладачів. У процесі такої форми навчання лекції складають лише невелику частку, а студентів орієнтовано на творчий пошук інформації, вміння самостійно здобувати необхідні знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань з використанням сучасних технологій.

Дистанційна освіта має певні переваги в порівнянні з традиційними методами освіти, що сприяло впровадженню цієї форми в Національній металургійній академії України (НметАУ): *гнучкість* (слухачі, навчаються у зручний для себе час та у зручному місці); *модульність* (в основі програми дистанційної освіти – модульний принцип; кожний окремий курс створює цілісне уявлення про окрему предметну сферу, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним чи груповим потребам); *паралельність*: навчання здійснюється одночасно з професійною діяльністю (або з навчанням за іншим напрямком), тобто без відриву від виробництва або іншого виду діяльності; *велика аудиторія* (одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації великої кількості студентів та

слухачів); *технологічність* (використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, які сприяють входженню у світовий інформаційний простір); *нова роль викладача*: (дистанційна освіта розширює і оновлює роль викладача, який повинен координувати процес, постійно удосконалювати той предмет, який він викладає); *якість* (якість дистанційної освіти не поступається якості очної форми навчання, оскільки для підготовки дидактичних засобів використовуються навчально-методичні матеріали, а також ведеться контроль за якістю дистанційної освіти).

Використання Інтернет-технологій у системі дистанційної освіти в НМетАУ передбачається за наступними напрямками реалізації цього процесу:

1. Керування навчальним процесом, яке здійснює освітній заклад.

2. Технологічне забезпечення функціонування інформаційної системи – надання інформаційно-комунікаційних послуг доступу до програмно-апаратних ресурсів, а також технологічної підтримки всім користувачам. Можна скористатися двома варіантами технологічного забезпечення: 1) розміщення програмного забезпечення дистанційної освіти на сервері, підключеному до Інтернету; 2) використання зовнішнього джерела в закладі дистанційної освіти. Учасники навчального процесу звертаються до серверів через Інтернет, використовуючи відповідні інтерфейси. Для отримання навчальної інформації доцільно використовувати синхронні навчальні системи (системи on-line, в реальному часі), асинхронні системи (системи off-line) і змішані системи. Синхронні системи допускають одночасну участь у процесі навчальних занять студентів і викладачів. До таких систем відносять різні web-чати. Для проведення дистанційних курсів в НМетАУ найбільш зручно і просто використовувати web-чати, особливо для групових занять *на гуманітарному факультеті*. Асинхронні системи не вимагають одночасної участі студентів і викладача. Студент сам вибирає час і план занять, що є дуже зручним для *студентів-металургів та інших технічних спеціальностей*, які змушені працювати і навчатися. До таких систем в дистанційній освіті належать курси на основі друкованих матеріалів, а також – на аудіо/відео касетах, CD-ROM, які пересилаються електронною поштою, знаходяться на web-сторінках, FTP, web-форумах (електронна дошка оголошень). Можна використовувати і змішані системи, які використовують елементи як синхронних, так і асинхронних систем.

За технічною основою передачі інформації на гуманітарному факультеті НМетАУ, так і технічних факультетах використовуються різні форми дистанційного навчання. *Технології дистанційного навчання* – це відкрита розгалужена система дидактичних та інформаційно-комунікаційних технологій, яка створена за рахунок поєднання потрібних форм, методів і засобів навчання з метою отримання найвищої якості результатів навчання та використовується для розроблення дистанційних курсів, організації навчального процесу та керування ним [2]. Технології, які використовують для впровадження ДФН в НМетАУ (див. схема 1).

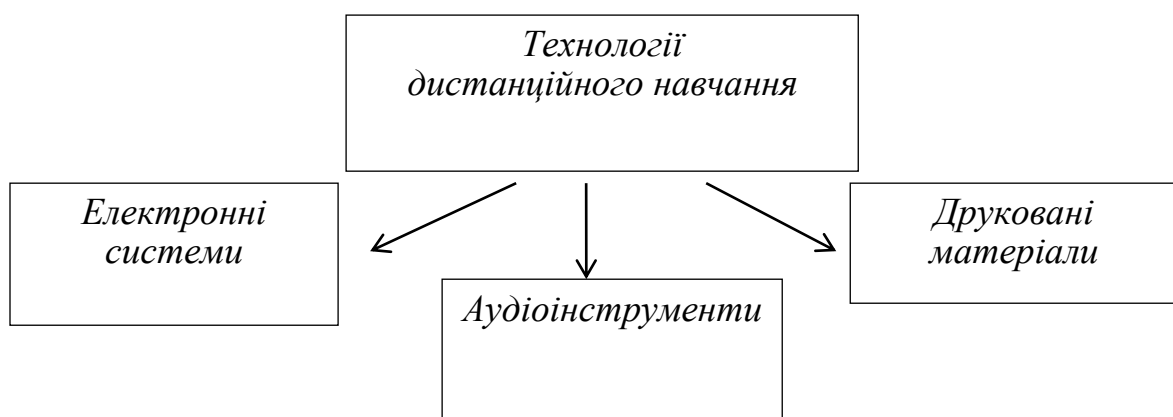

Схема 1. Технології дистанційного навчання

Як правило, в програмах дистанційного навчання в НМетАУ застосовується комбінація різних інструментів, кожен з яких слугує певним цілям.

Як приклад розглянемо організацію дистанційного навчання в Дніпропетровському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти (ДОППО) при НМетАУ, що найпершим розпочав впровадження дистанційної форми навчання в НМетАУ. Педагогічний колектив кафедри управління інформаційно-освітніми проектами розробляє освітні програми очних, очно-дистанційних, дистанційних курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних працівників. Для організації дистанційного навчання в ДОППО використовують закриті та відкриті освітні Інтернет-ресурси. Одним з найбільш поширених закритих ресурсів є платформа Moodle – популярна, міжнародна платформа підтримки дистанційного навчання.

Система управління Інтернет-навчанням Moodle використана для створення освітніх ресурсів і організації навчальної діяльності. LMS Moodle володіє широким набором можливостей для повноцінної

реалізації процесу навчання в електронному середовищі, серед яких – різні опції формування та надання навчального матеріалу, перевірки знань і контролю успішності, спілкування та організації студентського співтовариства.

Доцільність використання системи не тільки в ДОШПО, а й на гуманітарному факультеті НМетАУ зумовлена наступними перевагами: система спроектована з урахуванням досягнень сучасної педагогіки с акцентом на взаємодію між студентами, обговорення; вона може використовуватися як для дистанційного, так і для очного навчання; має простий і ефективний web-інтерфейс; дизайн має модульну структуру і легко модифікується; можна підключити мовні пакети, що дозволить домогтися повної локалізації; студенти зможуть редагувати свої облікові записи і змінювати особисті дані та реквізити; кожен користувач може вказати свій локальний час, при цьому всі дати в системі будуть переведені для нього в місцевий час (час повідомлень у форумах, терміни виконання завдань); дає можливість підтримувати різні структури курсів: «календарний», «тематичний»; кожен курс може бути додатково захищений за допомогою кодового слова; багатий набір модулів-складових для курсів – Чат, Опитування, Форум, Глосарій, Робочий зошит, Заняття, Тест, Анкета, всі оцінки (з Форумів, Робочих зошитів, Тестів і Завдань) можуть бути зібрані на одній сторінці (або у вигляді файлу); доступний повний звіт щодо входження користувача в систему роботи згідно з графіками роботи над різними модулями (останній вхід, кількість прочитань, повідомлення, записи в зошитах); можливе налаштування E-mail – розсилки новин, форумів, оцінок і коментарів викладачів.

Отже, роль дистанційних технологій у підвищенні ефективності освіти безумовно велика. Дистанційне навчання на основі Інтернет-технологій є сучасною універсальною формою освіти. У процесі такого навчання студенти певну частину часу самостійно засвоюють навчально-методичні матеріали в інтерактивному режимі, проходять тестування, виконують контрольні роботи під керівництвом викладача і взаємодіють з іншими студентами «віртуальної» навчальної групи». За рахунок створення автоматизованої навчальної системи дистанційна освіта дозволяє забезпечити принципово новий рівень доступності освіти при збереженні його якості. І хоча при дистанційному навчанні студент і викладач просторово відокремлені один від одного, проте вони перебувають у постійній взаємодії, яку

організовано за допомогою особливих прийомів побудови навчального курсу, форм контролю, методів комунікації заснованих на використанні Інтернет-технологій.

Список використаних джерел:

1. Бойков В.Г. Проектирование баз данных информационных систем: Учебное пособие / Бойков.В.Г., Савинков В.М. – М. Мир., 1997. – 104 с.
2. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навч. посіб., 2-е вид. / Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротинко Н.Г. – Харків, 2001. – 320 с.